

Aan de Raadsleden van de gemeenten in het NOVEX-gebied De Peel,
Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant en Limburg
Aan de leden van het Algemeen Bestuur van de Waterschappen Aa en Maas en Limburg

In afschrift aan: de colleges van B en W, de colleges van GS, de DB's van de waterschappen en de ministeries van VRO en LVVN

Betreft: **Regionale Uitvoerings- en investeringsagenda voor het NOVEX-gebied De Peel,
Uitnodiging voor webinar op 29 januari**

's-Hertogenbosch, 5 december 2024

Geachte heer, mevrouw,

Via deze brief informeer ik u over de voortgang binnen de bestuurlijke samenwerking NOVEX de Peel, waaronder de Regionale uitvoerings- en investeringsafspraken die recent zijn gemaakt tussen de betrokken regio's en het Rijk. Ook nodigen wij u graag uit voor een webinar op **29 januari 2025** voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen rond NOVEX De Peel.

Over NOVEX De Peel

In NOVEX De Peel werken het Rijk, de provincies Noord-Brabant en Limburg, Waterschap Aa en Maas, Waterschap Limburg en de regio's Metropoolregio Eindhoven, Noordoost-Brabant, Noord- en Midden-Limburg, als één overheid, samen met de streek aan een duurzame toekomst voor de Peel. Het is een samenwerking die gericht is op het mogelijk maken van uitvoering, het in beweging brengen van partijen, op experimenteerruimte voor de streek. Niet alleen rondom de toekomst van landbouw en natuur, maar ook bijvoorbeeld rond het omgaan met verstedelijkingsdruk vanuit Brainport, het militair gebruik van de Peel en leefbaarheid.

Zich Ontwikkeldend NOVEX-perspectief

In 2023 is op verzoek van het rijk een toekomstperspectief gemaakt, onder de titel ZON2050 (een Zich Ontwikkeldend NOVEX-perspectief richting 2050). Geen in beton gegoten toekomstvisie met juridische binding, maar een kompas dat richting geeft voor de ontwikkeling van de Peel. Hierover zijn eerder dit jaar gesprekken gevoerd met maatschappelijke partners, agrariërs en andere ondernemers, natuur- en milieugroepen, bewonersgroepen en andere (jonge) Peelbewoners. Bedoeld om signalen op te halen: wat spreekt aan en wat niet? En om opties voor de uitvoering te verkennen: waar zit maatschappelijk initiatief? De één vindt de plannen te groen, de ander juist niet groen genoeg. De agrarische sector heeft behoefte aan landbouwkundige verdieping en verbreding, natuurbeschermers willen meer duidelijkheid over herstel van de biodiversiteit en veel Peelbewoners vinden leefbaarheid nog onderbelicht in het ZON2050. Allen doen een appel op de overheden om in ieder geval een consistente, samenhangende lijn te kiezen en er voor te zorgen dat niet allerlei verschillende en misschien wel tegenstrijdige trajecten naast elkaar gaan lopen. Alle partijen zijn het er in ieder geval over eens dat verandering uiteindelijk niet met woorden op gang komt: het draait om de uitvoering. Die uitvoering vraagt om coproductie tussen regionale overheden en de

rijksoverheid en vooral ook om initiatief vanuit de streek. De sleutel tot verandering ligt bij de blijvers en de bouwers: boeren en andere ondernemers, bewoners, grondeigenaren, terreinbeheerders en natuurbeschermer; iedereen die bereid is om te investeren in de toekomst. Het ZON2050 is een verhaal op hoofdlijnen, en is niet uitputtend. We gaan dit in 2025 verdiepen, passend bij het karakter van een zich ontwikkelend perspectief. Naar aanleiding van de consultatie zijn afspraken gemaakt over verdieping en verbreding van:

- a. Het landbouwkundig perspectief voor verschillende transitiepaden, inclusief de haalbaarheid daarvan;
- b. Nieuwe economische dragers, zoals recreatie, biobased bouwmaterialen, de hippische sector en Brainport bedrijvigheid;
- c. Gezond leven in de Peel, met onder meer vitale dorpen, wonen in het groen en opvangen van de verstedelijkingsdruk;
- d. Nieuwe ecologische dragers, natuurbehoud en -ontwikkeling (inclusief de mogelijkheid van nieuwe bossen);
- e. Hydrologische analyse op het niveau van De Peel en uitwerking van een gezamenlijke strategie.

Dit vullen we met relevante maatschappelijke partners en koepelorganisaties verder in., in samenhang met de sleutelprojecten.

Status en doorwerking van het ZON2050

Zoals gezegd: het ZON2050 is een kompas voor betrokken overheden – voor rijk, provincies, waterschappen en 18 Peelgemeenten. Maar het is geen beleidsvisie met juridische werking. Het is aan de individuele partijen om te bepalen in welke mate het ZON2050 doorwerkt in hun beleidsstukken. Het ZON2050 geeft slechts richting en NOVEX-partners maken zelf keuzes. Ook bestuurlijke accenten van het nieuwe Kabinet en (straks) nieuwe besturen van provincies, waterschappen of gemeenten kleuren de doorwerking verder in. Naarmate partijen dit in grotere mate doen, gaat er van de samenwerkende overheden een krachtiger signaal uit richting het gebied en de inwoners van de Peel. De stuurgroep¹ en het ambtelijke regieteam zullen dit volgen, stimuleren en hier in samenspraak op toezien. De praktijk staat centraal: De Peel wil hèt voorbeeldgebied zijn voor doorontwikkeling landelijk gebied, innovatie en agrarisch natuurbeheer. De Peel laat zien dat het wél kan: experimenteren, innoveren en opschalen. Daarbij hoort een richtinggevend perspectief voor een meerkleurige toekomst in de Peel: ondernemend, natuurlijk en leefbaar. Met het ZON2050 spelen we daar zo goed mogelijk op in en via de Regionale Uitvoerings- en Investeringsagenda (RUIA) zetten we van jaar tot jaar accenten in de uitvoering. Bijvoorbeeld via sleutelprojecten en de zich ontwikkelende financiële samenwerking tussen rijk en regio.

Regionale uitvoerings- en investeringsafspraken

Om de stap te zetten van perspectief naar uitvoering is nu een mooi eerste resultaat behaald. Op 6 november jl. hebben rijk en regio tijdens het BO Leefomgeving de eerste [Regionale uitvoerings- en investeringsagenda \(RUIA\)](#) vastgesteld. Op 13 november jl. heeft de minister van VRO hierover de Tweede Kamer geïnformeerd met een [Kamerbrief](#). In de eerste RUIA zijn vijftien sleutelprojecten opgenomen: ontwikkelingen die bijdragen aan een gezonde Peel, die fungeren als vliegwiel en die

¹ Relevante ontwikkelingen in de Peel worden afgestemd binnen de stuurgroep NOVEX De Peel van Rijk en regio onder voorzitterschap van Mario Jacobs en co-voorzitterschap van Minister Wiersma namens het Kabinet. Alle betrokken overheidspartijen zijn in de NOVEX-stuurgroep vertegenwoordigd.

partijen verbinden. De koepelorganisaties en maatschappelijke partners (natuur & milieu, landbouw, werkgevers, kennisinstellingen) worden betrokken bij de uitwerking van de sleutelprojecten. Sleutelprojecten dragen bij aan de brede welvaart:

1. De leefbare Peel

Met sleutelprojecten investeert NOVEX De Peel in prettig en gezond wonen, werken en recreëren. Bijvoorbeeld met het stimuleren van vraag en aanbod naar lokaal opgewekte duurzame energie en gebiedsgericht kansen benutten voor het hergebruik van vrijgekomen agrarische gebouwen. Daarnaast wil NOVEX De Peel blijvend investeren in maatschappelijk initiatief. Hiervoor riepen de overheden in juli dit jaar de [Impulsregeling](#) in het leven, waarvoor vanuit bestaand budget tot en met 2025 voldoende middelen beschikbaar zijn. Tot medio december kunnen initiatiefnemers zich nog melden voor de eerste ronde van de regeling.

2. De ondernemende Peel

Sleutelprojecten die zich richten op toekomstperspectief voor agrarische bedrijven. Het gaat daarbij om het maken van ontwikkelruimte en het stimuleren van innovaties. Denk aan de ontwikkeling van de paardenhouderij en de circulaire varkenshouderij in de Peel, maar ook nieuwe verdienmodellen voor de melkveehouderij, experimenten met hoogproductieve land- en tuinbouw en het telen en verwerken van biobased bouwmaterialen. De overheden onderzoeken de mogelijkheden voor een grondfonds voor het aankopen en ruilen van grond.

3. De natuurlijke Peel

Sleutelprojecten richten zich op herstel van water, bodem en natuur. De vernatting van natuur en beekdalen, het versterken van de gebiedsgerichte aanpakken (GGA's) in de Peel, de koppeling van het regionale watersysteem aan de Maas en een verkenning naar verbetering van natuur, leefbaarheid en de doorontwikkeling van de landbouw in het noordelijk deel van het gebied (Noordelijke Peelpoort) zijn sleutelprojecten die hier aan bijdragen.

Ook de RUIA is een document met een adaptief karakter: we monitoren de voortgang en van jaar tot jaar wordt de agenda verder ingekleurd, onder meer via sleutelprojecten. De RUIA bevat bestuurlijke afspraken tussen Rijk en regio en heeft – net zoals het ZON2050 – geen juridische werking. De betrokken overheden zijn en blijven verantwoordelijk voor hun eigen besluiten – ook voor wat betreft de sleutelprojecten – maar houden natuurlijk wel rekening met afspraken die in NOVEX-kader zijn gemaakt. Deelname aan sleutelprojecten is maatwerk. Komende tijd worden deze verder uitgewerkt en geconcretiseerd.

De streek aan het roer

Wat in 2021 begonnen is als een samenwerking van alle bij de Peel betrokken overheden, gaat nu een volgende fase in. We gaan de focus leggen op de uitvoering die morgen en overmorgen in gang gezet kan worden. Dit aan de hand van de in de RUIA benoemde sleutelprojecten. We doen dat met en voor de streek: met boeren en andere ondernemers, bewoners, terreinbeheerders en natuurbeschermers. Met hen (en met de organisaties die hen vertegenwoordigen) willen we een doorbraak forceren en perspectief bieden: samen aan het roer.

Samen investeren

Om stevig te kunnen investeren in de doorontwikkeling van de Peel versterken het Rijk en de regio de komende tijd de financiële samenwerking. In eerste instantie door bestaand geld van de verschillende partners te bundelen en toe te wijzen aan de Peel, en op termijn mogelijk ook door nieuwe middelen beschikbaar te stellen. Provincies Noord-Brabant en Limburg en Waterschappen Limburg en Aa en Maas hebben vooruitlopend hierop reeds een flinke stap naar voren gedaan en de bereidheid uitgesproken om (binnen de gestelde financiële kaders) € 150 miljoen te willen investeren in innovatie, natuur, water, leefbaarheid en brede welvaart van de Peel. Deels door labeling of reserveringen binnen generieke (intensiverings-) middelen, voor een ander deel door ondernemers in de Peel te activeren rondom beschikbare subsidiegelden. De waterschappen investeren de komende jaren substantieel in herstel van de waterhuishouding en de bodem met het oog op de natuur én goede landbouwgronden.

Met dit aanbod hebben de regionale overheden het Rijk uitgenodigd om tot verdere afspraken te komen over concrete financiële samenwerking en een bijdrage vanuit de het Kabinet. Tijdens een [werkbezoek van de ministers Wiersma \(LVVN\) en Keijzer \(VRO\)](#) op 2 december jl. hebben wij een nadrukkelijke oproep aan de bewindslieden gedaan om de uitvoering in de Peel als experimenteerregio zo snel mogelijk concreet te maken – ruimtelijk, financieel, juridisch en innovatief. Gesprekken hierover krijgen begin 2025 een vervolg.

Webinar 29 januari 2025

Graag informeren wij u nader over de ontwikkelingen rond NOVEX De Peel tijdens een webinar op 29 januari 2025. Uiteraard is er gelegenheid om vragen te stellen of suggesties mee te geven. Het webinar start om 19.00 uur en duurt ongeveer een uur. U kunt zich aanmelden via het digitale aanmeldformulier, tot één dag voor het webinar. Wij sturen u op de dag van het webinar per e-mail een link om deel te nemen. Bent u niet in de gelegenheid om deel te nemen aan het webinar, dan kunt u later ook de opnamen van het webinar terugkijken via www.novexdepeel.nl.

 [Aanmelden voor het webinar op 29 januari 2025](#)

Mocht u vragen hebben over deze brief of nadere informatie wensen, dan kunt u contact opnemen met Gaston Gelissen, gebiedsmanager van NOVEX-gebied De Peel, via info@novexdepeel.nl of via de griffie met de contactpersoon van uw eigen organisatie.

Met vriendelijke groet,

Namens de stuurgroep NOVEX De Peel

Mario Jacobs
Voorzitter